

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

45. De miseratione per sermocinationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

suauitatis : sed tamen nescio quomodo per imaginis representationem melius animantur.

Miserabile est enim, intueri Regiam illam virginem, vasculam, quo fratris cineres contineri existimabat, toties exosculantem, suisque perfundentem lachrymis: quæ actio, licet muta esset, haberet tamen suos ad motum aculeos.

Accedit & mixtura motuum, quæ affectus longe incundiores facit. Nam ut vasculum ab Oreste incognito Electra est oblatum, & presens ipse lugetur, tanquam mortuus: unde profectò irrepsit auditorum animis miseratione, quæ iam assurgente læticia sua uilissimè titillatur.

De miseratione, per sermocinationem.

CAPVT XLV.

MAGNAM quoque vim ad permouendos affectus obtinent sermocinationes; in quibus eorum, qui duras patiuntur calamitates, uerba, & orationes aptissimè conformantur, quales sunt præcipuè moribundorum, orborum, exulum, & car. eiusdem generis: quod Cicero præclarus artifex non omisit in Milone.

Hominis calamitosi oratio.
Me quidem, Iudices, exanimant, & interimunt hæc uoces Milonij, quas audio assidue, & quibus intersum quotidie. Valeant (inquit) ualeant: ciues mei, sint incolames, sint florentes, sint beati: stet hæc urbs præclara mihiq; patria carissima, quoquo modo merita de me erit: Tranquilla repub. ciues mei (quoniam cum illis non licet) sine me ipsi sed, tamen per me persuantur. Ego cedam, atque abibo, si mihi repub. bona frui non licuerit, at carebo mala: & quamprimum retigero bene moratam, & liberam ciuitatem, in ea conuiescam. O frustra (inquit) suscepti mei labores: o spes fallaces! o cogitationes inanes meæ! &c.

Hæc oratio calamitosi hominis tam grauitè expressa, uehementer animos, mentesq; percellit.

In eo genere sunt uelut, ut dixi, virorum moribundorum ad coniuges, aut patrum ad filios colloquia, quæ ubi apertè finguntur, & pronuntiantur, uel è durissimis pecto-

ribus miserationem excutiunt. Finge Sedeciam apud Nabuchodonosorem damnaturam, sic filios postremum alloqui.

Quid me aspicitis, dulces animæ? patrem non hodie primum amittitis: tunc desijt in humanis esse uester parens, cum miser, & captiuus esse cœpit. Viuite felices amores mei, si quæ felicitas in seruitute esse potest. Vos fortasse melior fortuna, cum Deo uisum fuerit, reuerset. Ego, qui uos simul genui, & perdidit, solus proficiscar ad mortem, meoque sanguine, quicquid est secleris, expiabo.

Valere solatia mea, & cum uobis ereptus fuero, Deum patrem cogitate, qui uos in tutelam suam accipiet, & nunquam desertos esse patietur. State constanter patrijs legibus, & ceremonijs, nec ulla uos temporum iniuria ab auita religionis sanctitate diuellat. Matrem Regiam in hac uiduitate, & exilio miserimam consolamini, fraternam inter uos concordiam sanctissimè fouete. Ego, si quid sepulti mortuorum cineres sapiunt, uestri non obliuiscar: Adero sæpè dormientibus, uigilantibus adero, & uestræ seruitutis angores, qua potero uoce, mitigabo. Valere, iterum meæ delicia; ualere liberi, quondam beati, nunc infelices; quondam florentes, nunc calamitosi; quondam Regis filij, nunc exulis, & Sedecia uir fugitiui; Hic uester Dominus, huic supplicate, amplectimini genua, quis pudor est? Vos miseros quidem effecit fortuna: ignobiles non ideo faciet. Quid sceptra uos adhuc, & Reges eogitatis? Date fati manus, & si uos uestra ætas dolere nondum docuit, Matris fletus imitamini. Heu nimis maturè discitis esse miserum!

Oratio composita est ad ferreum Regis pectus commouendum, itaque miserationes habet satis flebiles, grauitate tamen conditas: Neque enim Sedecias pro sua uita supplicat, uerum se, de coniugis, & liberorum salute uehementer sollicitum, ut debebat, ostendit: Hæc enim cura, in paterna viscera uehementissimè penetrat, & nullus adeo ferus est, qui huiusmodi sensibus mollissimè non titilletur. Vidi, uidi nobilissimum, & facundissimum adolescentem, cum hæc magno, ut erat imprimis ad dicendum composita orationis decoro recitaret, multorum lachrymas expressisse.

In Patrem orbum, quod miserabilius est, audiamus. Iacobus est ille Patriarcha, magnis, & arduis laboribus à puero exercitus, &

H h h 3

quæ

Patri moribundi ad filios grauis oratio.

Sedecia uir.

quem idē generosior decet constantia, quam Sedeciam Regem mollissimis studijs innutritum: ad hoc tamen fulmen, ex morte Iosephi

filij (ut ipse arbitrabatur) contortum, ita loquitur apud Pilonem, orationem misericordibus, & grauitate condicens.

ORATIO IACOBI PATRIARCHAE, IN FICTA morte Iosephi.

Philo, lib de Ioseph.

Ουχ ὀδύναί μ' ἐμελεῖ τέκνον, ἀλλ' ὁ γένος τάρφ'· εἰ ἐπὶ γῆς ἐτάφης τ' ὄψης, παρηγορήμεν' ἐθεράπευστα, ἐσοπίλευσα πρότερον ἀπεθνήσκοντα, τελευταίων ἀσπασμάτων ἐκοινώνησα, τοὺς ὀφθαλμοὺς σιωπῶντα, ἐπεδάκρυσα κειμένω τῷ νεκρῷ, πολυτελεῶς ἐκήρυσσα, τῷ νομιζομένῳ οὐδ' ἀρελίπτω· ἀλλὰ εἰ καὶ ἐπὶ τ' ἐξέης, εἶπον ἄμ, τὸ οἰκτεῖν ὄφλημα τ' φύσεως ἀπολαβήσῃς· ὡς οὐδ' ἔγωγε, μή χατήρη. πρὸς ζῶντας αἱ πατρίδες, ἀποθανόντων δ' ὅσα γῆ τάρφ'· ἰσχυροὶ δ' εἰσὶ πάντες ἄνθρωποι, καὶ γὰρ ὁ μακροβιῶταί μ', ὀλιγοχρονιώταί μ', ἀντελείψωμαι ὡς αἱ· εἰ δ' ἴδῃ, καὶ βιαίως, καὶ ἐπιβλήσῃς εἰς ἐνὶ τῆς κειμ' ἂν μοι κρυπτότερον χερσὶν ὄψ' ἀνθρώπων ἀναρεθείη· οἱ κτεάνητες, νεκροὶ ἂν ἠλέησαν, ὡς ἐπαμύτατα κόνιρι, καὶ τὸ σῶμα ἐγκρύψω· εἰ δ' καὶ πάλιν γένοιτο ὠμότατοι, πῶς ἔτι γένοι, ἢ φίλοις ἀταρον ἀπαλάττωσαι; τῷ δ' ὅτι ὁ πᾶσι κόνιτιν ἴσως πῆς ἐπιτάς, καὶ δεασάμεν' οἰκτοῖν τ' κοινῆς λαβῶν φύσεως, ἐπιμελείης καὶ ταρῆς ἠξίωσεν· νυκτὶ δ' ὡς λόγ'· ἀλλήλοισι καὶ ταρκοδοροῖς δημοσίῃ εὐαχία καὶ δόξῃ γέγονε. γευσάμενοις, καὶ ἐπιτάδῃσι τῷ ἐμῷ σπλάγχνω· ἀθλητής εἰμι τῷ ἀεθλήτῳ, ἐκ τῆς γενόμεσμαι πολλῶν χακοπαδείας, ἀλώμεν'· ἐν τένερῳ, θητεύω, ἀναχαζόμεν' ὅρ' ὄν' ἡμῶν ἐχρήμ'. καὶ πολλὰ μ' εἶδον, πολλὰ δ' ἤκουσα, μυρία δ' αὐτὸς ἐπαδομ' τῷ ἀνηκέστω, ἐφ' οἷς παιδευθεὶς μετ' εὐοπαδῆν, οὐκ ἐγνάμην· ἀλλ' οὐδ' ἴδ' συμβεβηκότ' ἀπορητότερον, οὐκ τὴν γνώμην τ' ψυχῆς νατέλαρε, καὶ χαίρηκα· πᾶσι γὰρ μᾶλλον ἢ οἰκτεροτέρων πᾶσι μ' ἔδωκε τὸ πᾶσι δὲ διακεκόμισαί

NON tam ego tuam mortem, filii mi, doleo, quam sepulchri iacturam: nam si tibi sepulchrum contigisset in terra propria, nec mihi deesset solatium. A sedissem agrotanti ante mortem, impendissem morienti extrema oscula, clausissem oculos, mortuum perfudissem lachrymis, extulisset magnifice, nihil omisisset e iustis funeribus, atque etiam si peregre defunctus esses, dixissem tecum, persolutum est naturæ debitum, noli tristari, viui habeat suas patrias, at mortuorum omnis terra sepulchrum est: Breuis aui sunt omnes homines, nam qui maxime longæuis fuit, quantillum temporis vixit, si ad æternitatem id conferas: vel si omnino mortuus eras per vim, & insidias, leuius fuisset extingui manibus hominum, qui mortuum saltem miserati, obtulissent terra, & cadauer sepelissent, aut vt crudelissimi fuerint, quid amplius poruissent, quàm insepultum projicere, quem mox viator aliquis prateriens memor naturæ communis humasset, misericordia commotus. Nunc, vt fertur, immites, & carniuoras bestias pauisti, & saturasti meis visceribus. Hactenus multos labores inopisatos exantlauri: in his miserijs abunde sum exercitus errando, peregrinando, mercede feruendo, dura ferendo imperia, vsque ad vitæ periculum exagitatus, à quibus minime oportuit: multa vidi, multa audiui, multa passus sum grauia, quibus ad patientiam eruditus perduravi, sed nihil presentis casu intolerabilius, qui totum animi mei robur subuertit, atque deiecit. Quis enim luctus potest esse maior, aut miserabilior? vestis pueri ad patrem perlata est: ex ipso non membrum, non frustum, non vel minima reliquia, totum deuorantur bestia: nihil superest, quod sepulchro inferatur. Ac ne vestem quidem recepi, nisi vt ad eius aspectu recrudescat doloris memoria, ne vnquam tantæ calamitatis obliuio possit irrepere.

111

